

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A kkv-k támogatása a világszerte történő változásokhoz való alkalmazkodásban

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2010/C 255/04)

Előadó: **Claudio CAPPELLINI**
Társelőadó: **Ulrich PAETZOLD**

2009. február 26-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

A kkv-k⁽¹⁾ támogatása a világszerte történő változásokhoz való alkalmazkodásban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága 2009. november 26-án elfogadta véleményét. (Előadó: Claudio CAPPELLINI, társelőadó: Ulrich PAETZOLD.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. december 16–17-én tartott, 458. plenáris ülésén (a december 16-i ülésnapon) 180 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. rész

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elismeri, hogy a kkv-k sokféle módon, eltérő stratégiákat alkalmazva, más-más szintű támogatást felhasználva válhatnak nemzetközivé. Jelen vélemény ezért nyolc ajánlást igyekszik megfogalmazni, melyek irányt mutatnak és cselekvésre ösztönöznek a kkv-k világszerte történő alkalmazkodásának támogatása terén. A vélemény az európai uniós intézményeket, a tagállamokat, a kkv-kat és szövetségeiket, valamint az EU szélesebb értelemben vett szervezett civil társadalmát szólítja meg.

1.2 *1. ajánlás: tiszteletben kell tartani a vállalkozókat, azok döntéshozatali jogát és azt, hogy döntéseik következményeit fel is kell vállalniuk.* Az üzleti támogatásnak segítenie kell, hogy a vállalkozók szembe tudjanak szállni a világszerte történő kihívásokkal; nem szabad azonban sem átvállalni a vállalkozói döntést, sem pedig megvédeni a vállalkozót a döntésével járó kockázattól. A kkv-k számára nyújtott politikai támogatásnak hatékonyan jutalmaznia kell az innovációt (azáltal, hogy aktívan részt vesz az ágazatközi 7. keretprogram (FP7) technológiai platformjaiban), de nem vállalhatja át a kockázatot – hacsak nem a sajátos piaci hiányosságokra adott válaszul. Ilyen körülmények között a világszerte történő változások aránytalanul nagy hatással lehetnek a kisebb cégekre (például azokra, amelyek világszerte történő értékláncokban vagy kisméretű cégek által uralt gazdaságokban vesznek részt).

1.3 *2. ajánlás: a kereskedelmi akadályok csökkentése.* Az exportőr kkv-k támogatásának leghatékonyabb módját még mindig a

piacok nyitottságára való törekvés jelenti, amit sikeres kereskedelmi tárgyalásokkal, a kereskedelmi védintézkedések harmadik országok általi, jogi szempontból helyes használatának biztosításával, a globális kereskedelmi előírások megkövetelésével és a belső piac fenntartásával igyekeznek elérni, eközben azonban nem szabad megfeledkezni a szimmetrikus piaci hozzáférésről. A legjobb politikai válaszlépés annak biztosítása, hogy az exportképes vállalatok ne ütközzenek se vámjellegű, se pedig nem vámjellegű korlátokba.

1.4 *3. ajánlás: a kereskedelmi versenyképesség fokozása a minőség növelése révén.* A tagállamoknak, az Európai Bizottságnak és a vállalkozói szövetségeknek marketingkampányok segítségével kell a harmadik országok figyelmét felhívni az európai normák és követelmények minőségére, valamint betartásuknak és a minőségjavító programokban, például az FP7-ben vagy a versenyképességi és innovációs programban (CIP) való teljes körű részvételnek az előnyeire. Ezzel együtt hangsúlyozni kell azt is, hogy az uniós normák betartása az Unióba való áru- és szolgáltatásimport feltétele.

1.5 *4. ajánlás: a kereskedelmi politika „gondolkozzon előbb kicsiben”.* Amennyiben partnerségeket kívánunk kialakítani a piaci hozzáférés lehetővé tételéhez, a kkv-kat szorosabban össze kell hangolni, illeszkedve a kereskedelmi tárgyalások bonyolult folyamatához. A tárgyalások átláthatóságát javítani lehetne azzal, hogy minden fenntarthatósági hatásvizsgálatban kiemeljük a kkv-kkal kapcsolatos dimenziót. Jobban figyelembe kellene venni a vállalati képviselők reprezentatív jellegét. A piacrajutási adatbázissal és a szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos segélyvonalak szintén támogatást nyújtanak az új piacokon. A kkv-k kereskedelmének javítása érdekében van még tennivaló az EU-n belül a közbeszerzés és az azonnali fizetés terén.

1.6 *5. ajánlás: a szakpolitikák hozzáigazítása a kkv-k igényeihez.* A kkv-knak a nemzetközivé válás akadályaitól kapcsolatos tapasztalatai eltérnek a politikaalkotóknak az ezekről az akadályokról alkotott elképzeléseitől. A kkv-kat ismerő helyi és nemzeti szintű közvetítők révén kell segítséget nyújtani, gyakorlati és hozzáférhető formában. Jó példa erre a személyes kapcsolatok

(1) A kis- és középvállalkozások definícióját lásd a 2003/361/EK bizottsági ajánlásban; HL L 124., 2003.5.20., 36. o. ldaltól.

ösztönzése a vállalatok között az első látogatások támogatása révén. Sok tennivaló van a politikáknak a kkv-k szükségleteihez történő alakítása terén, amint azt a pénzügyi finanszírozáshoz jutás példája is mutatja. Ösztönözni kell – különösen a globalizációnak és a gazdasági és pénzügyi válságnak leginkább kitett ágazatokban (például az autópárhuzban) – a kkv-k támogatásának gyakorlatias módszereit, például a közvetítést, az adókedvezményeket, az azonnali fizetéseket és az eszközöknek az állami támogatásokra vonatkozó mentességeken keresztül történő gyors szétosztását megkönnyítő intézkedéseket.

1.7 6. ajánlás: a kkv-k támogatása munkavállalóikon keresztül. A cél annak biztosítása, hogy a kkv-k szakképzett és elkötelezett munkaerőre támaszkodhassanak a munkaerőpiacon. Az európai uniós kkv-k versenyképességének fenntartásához továbbra is garantálni kell a legmagasabb fokú szakértelem rendelkezésre állását, például a mérnöki, a technológiai karbantartási és az építőipari területeken. Az Európai Bizottság „Közös kötelezettségvállalás a foglalkoztatásért” című közleménye növeli ennek a folyamatnak az értékét. A szociális párbeszédnek, különösen pedig az ágazati szociális párbeszédnek elkötelezettebbnek kell lennie emellett, hogy segítse a kkv-kat abban, hogy együttműködjenek munkavállalóikkal új készségek karbantartásában és kifejlesztésében, hogy elsőként használhassák ki az új és a már létező belső piaci lehetőségeket. A globális változások kezelése érdekében meg kell könnyíteni az európai uniós partnerségeket és a hosszú távú projekteket a kkv-k szervezetei, a vállalkozói ismereteket oktató egyetemek és a kutatótestületek között, együttműködve a feltörekvő gazdaságok intézményeivel.

1.8 7. ajánlás: a hálózatok fontosak a kkv-k számára, különösen globálissá válásuk idején. A hálózatok lehetőségeket jelentenek a kkv-k számára, de speciális, a szellemi tulajdonjoghoz és a domináns vásárlókhöz kapcsolódó problémákat is okoznak, amelyeket ágazati megközelítéssel jobban meg lehet oldani. Világszintű szereplőként az EU nem használta ki súlyát a kkv-k – exportőr vagy importőr – szerepének a harmadik országok piacán történő javítására. Különösen érdekes az a szerep, amit az EU és a tagállamok azon kkv-k támogatásában betölthetnek, amelyek elég versenyképesek ahhoz, hogy az értékláncok elején és közepén foglaljanak helyet (*Initial and Intermediary Companies, IIC*). Erre a kérdésre nagyobb hangsúlyt kell helyezni, összhangban a CCMi korábbi jelzéseivel, és figyelembe véve az EU iparpolitikáinak a világpiacon történő újrapozicionálásával kapcsolatos követelményeket.

1.9 8. ajánlás: innováció és értékelés. A politikaalkotóknak innovatívan kell fellépniük a reálgazdaságban, különösen pedig a nehéz gazdasági, társadalmi és környezeti körülmények között. A szakpolitikának gyors választ kell adnia az új kihívásokra; értékelését megbízható minőségű bizonyítékok alapján kell elvégezni, és a politikának együtt kell működnie a reprezentatív érdekelttel annak érdekében, hogy le lehessen vonni a tanulságot a sikertörténetekből és a teljesítménybeli változásokból. A kkv-k jelentős mértékben hozzájárulhatnak az energiatakarékosabb termékekhez/szolgáltatásokhoz és az úgynevezett „zöld gazdasághoz”.

2. A kkv-k alapvető szerepet töltenek be az EU világpiacon adott válaszában

2.1 Az EU 23 millió kkv-ja központi szerepet játszik abban, hogy az EU gazdasága igazodjon a világpiacon változásokhoz. Ők

foglalkoztatják a versenyszektorban dolgozók kétharmadát, fenntartják a munkaerőpiac dinamizmusát és hozzájárulnak egy versenyképes, innovatív és befogadó uniós gazdaság kialakulásához. A gazdaság globalizációval járó széttagozódása és specializációja részeket (*niche*) hoz létre, amelyeket a kkv-k kihasználhatnak. Nagyobb mértékben kell elismerni a kkv-knak az EU jólétéhez és annak változatos szociális, üzleti és kulturális modelljeihez való hozzájárulását. Az EU termelési rendszere a kkv-kra támaszkodik, amelyek még nagyobb mértékben járulhatnak hozzá a foglalkoztatáshoz és az Európai Unió által nyújtott hozzáadott értékhez. (2)

2.2 A világ legnagyobb exportőreként és a legjelentősebb fejlesztési támogatások nyújtójaként az EU már most is globális orientáltságú. A kkv-k heterogén csoportot képeznek, és közülük sok nem lesz elég erős, nem rendelkezik elegendő erőforrással vagy szándékkal ahhoz, hogy meg tudjon küzdeni a globális piaccal. Az EGSZB ki kívánja emelni, hogy a „globalizáció” és a „nemzetközivé válás” fontos kérdések még azon kkv-k számára is, amelyek helyi és regionális szintű piacokat látnak el, vagy azokon gyökereztek meg. (3) A globalizáció újradefiniálta a kkv-kat a nemzeti rendszerekbe beágyazó társadalmi kompromisszumokat; az EGSZB felismeri, hogy a jelenlegi válság újfent meg fogja változtatni a kkv-knak a nemzeti és nemzetközi piacokhoz való kapcsolódási módját. (4) Meg kell vitatni és fel kell venni az EU politikai napirendjére az Európai Bizottság és a tagállamok ebben betöltött fokozott szerepét. A kkv-k által a globális pozicionálásukban betöltött szerepet erősítheti az EU egységes fellépése a nemzetközi pénzügyi intézményekben (amint azt már az euró-csoport is kérte a Tanácstól), valamint az euró-csoport közös, az euróövezetet támogató elképzelése.

2.3 Számos tényező befolyásolja a kkv-k által a piaci változásokra adott választ. Az egységes piac megvalósítása mellett tett elkötelezettség ellenére a 27 tagállamban működő kkv-k közül kevés exportál, illetve importál külföldről. (5) Az országok közül a kisebb, a vállalatok közt a nagyobb méretűekre jellemző általában a fokozott nemzetköziség. (6) A 27 tagú EU bruttó hozzáadott értékéhez a kkv-k által dominált szolgáltatási ágazat 70 %-kal járul hozzá, a határokon átnyúló kereskedelemben azonban csupán 20 %-os mértékig vett részt a viszonylagos jóléttel jellemzett 2006. év során. (7) A nemzetközivé válás céljai és az abban érintett ágazatok ugyanúgy eltérőek, mint a választott módszerek (pl. exportálás vagy közös vállalkozás) és a kereskedelem iránya. A nemzetközivé válás akadályai is különbözőek: a kkv-k exporttevékenységét leginkább a külföldi piacok ismeretének hiánya akadályozza (az exportáló kkv-k 13 %-a említette ezt legfőbb akadályként); ezt követik a célországban alkalmazott importvámok és a tőkehiány (mindkettő 9 %). (8)

(2) EUROSTAT SBS adatbázis, 2004–2005.

(3) „A kkv-k nemzetközivé válása”, Európai Bizottság, *A kkv-k európai megfigyelőközpontja*, 4. szám (2003.).

(4) Az EGSZB 2009. március 24-én ismertetett „Program Európa számára: a civil társadalom javaslatai” című dokumentuma.

(5) Európai Bizottság: a kkv-k nemzetközivé válásával foglalkozó szakértői csoport végleges jelentése, 2007. december.

(6) Európai kkv-k megfigyelőközpontja: *A kkv-k nemzetközivé tétele*, 2003. 4. szám.

(7) Európa Számokban – Eurostat statisztikai évkönyv 2008.

(8) Az Eurobarometer 196. sz. gyorsfelmérése.

2.4 A kkv-k kevesebb határon átnyúló tevékenységet folytatnak, mint a nagyobb – a belső piacon, illetve azon kívül tevékenykedő – cégek. Ez azt a téves benyomást keltheti, hogy az EU a nagyvállalatoknak kedvez, a tagállamok pedig a kkv-knak. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a kkv-k képezik az EU gazdaságának gerincét, és fontos szerepet játszanak az EU szociális gazdaságában, különösen olyankor, amikor a nagyobb vállalatok az EU-n kívülre szervezik ki tevékenységeiket.

Az EGSZB ezért elismeri a kkv-kkal kapcsolatos politikák fejlődését, ami az alábbiakban öltött testet: az 1986-ban készült, a kkv-kra vonatkozó cselekvési terv, az 1994-es integrált program, a különböző többéves programok, a 2000-es lisszaboni menetrend, a szintén 2000-ben elfogadott Kisvállalkozások Európai Chartája, a versenyképességi és innovációs program (CIP), illetve az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag (SBAE).

2.5 Számos cég a működése során inkább közpolitikai támogatást vár bármilyen formában, mint az adminisztratív és szabályozási akadályok lebontását. Számukra az EU kisvállalkozói politikával történő beavatkozásának fő jogalapja a piaci hiányosságok kijavítása. Korábbi véleményeiben⁽⁹⁾ azonban az EGSZB egyértelművé tette álláspontját, miszerint a kkv-k támogatását új szintre kell helyezni ahhoz, hogy elérjük a kisvállalkozói intézkedéscsomag célkitűzéseit, és megfelelhessünk a 23 millió EU-s kkv szükségleteinek. Az európai kkv-k hete tovább szélesítette a politika hatáskörét, hiszen célja a „tájékoztatás”, „támogatás”, „inspiráció”, „megosztás” és „bátorítás” a kkv-k számára,⁽¹⁰⁾ amint azt már az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag végrehajtása kapcsán is megemlíti az EGSZB INT/445. számú, illetve a Régiók Bizottsága közelmúltbeli véleménye.

2.6 Jelen vélemény konkrétan a kkv-kat az exportálásban támogató ajánlásokra és az őket a világgiazi változások kezelésében segíteni célzó szakpolitikára koncentrál. Címzettje az Európai Bizottság, az Európai Parlament, a tagállamok, illetve a kkv-k és – úgy ágazati, mint ágazatközi – szövetségeik. A vélemény mindekelőtt kifejti, miért képezheti ennek a politikának alapvető elemét az a hagyományos magyarázat, miszerint a beavatkozást a piaci hiányosságok indokolják. Utal azonban arra is, hogy a piaci hiányosságok felismerésére használt mechanizmusok, a kidolgozott politikai megoldások és a kiosztott végrehajtási jogkörök nem mindig egyértelműek vagy megfelelőek. Ezen okok miatt további elveket kell kialakítani arra, hogy a politika közelebb kerüljön a kkv-khoz, és távolabb a „piac” elvont fogalmától. Ennyiben az EGSZB támogathatná más érdekelt európai uniós és nemzeti intézményeknél egy félénként globális szinten elkészítendő jelentés kidolgozását, amellyel mérhető lenne „megfelelő piaci mérőszámokkal a kkv-k globális piaci pozícionálása”.

⁽⁹⁾ Különböző politikai intézkedések, amelyek a megfelelő finanszírozáson túl hozzájárulhatnak a kkv-k növekedéséhez és fejlődéséhez, HL C 27., 2009.2.3., 7. o.; Nemzetközi közbeszerzési szerződés, HL C 224., 2008.8.30., 32. o., illetve Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag, HL C 182., 2009.8.4., 30. o.

⁽¹⁰⁾ „Mi az a Kis- és Középvállalkozások Hete?” http://ec.europa.eu/enterprise/policies/entrepreneurship/sme-week/about/index_hu.htm.

3. 1. ajánlás: A vállalkozó hozza a döntést

3.1 Az intézkedéseknek tiszteletben kell tartaniuk a vállalkozókat, azok döntéshozatali jogát és azt, hogy döntéseik következményeit fel is kell vállalniuk. Az exportösztönzők súlyos károkat okozhatnak azzal, hogy torzítják a piacokat és arra ösztönzik a vállalatokat, hogy olyan kockázatokat vállaljanak, amelyek elviselésére nincsenek felkészülve. Általános szabályként a szakpolitikának jutalmaznia kellene az innovációt és támogatnia a kereskedelmi kockázatvállalást. Nem vállalhatja azonban át a kockázatot – hacsak nem a sajátos piaci hiányosságokra adott válaszul.

3.2 A globalizáció kockázatokkal és lehetőségekkel teli, összetett kihívást állít a kkv-k és a politikaalkotók elé. A világgiaziokra való kilépéshez költséges információkat kell megszerezni, a beszállítóknak hiteleseknek kell lenniük, az értékláncok pedig a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatosan állítanak kihívást a kkv-k elé. A kkv-k sokféle módját választhatják a nemzetközivé válásnak: egyesek globális vállalkozásként „születnek”, mások pedig lassacskán tanulják meg az alkalmazkodást. A politikaalkotók számára az jelenti a kihívást, hogy igyekezzenek biztosítani, hogy a kkv-k szükségleteiről alkotott általános felfogásuk egyezzen a támogatni kívánt kkv-kéival. Éppen ezért a középpontban a támogatásnyújtásnak kell maradnia, eközben azonban támogatni kell a vállalkozói autonómiát.

4. 2. ajánlás: A piacok szabadok

4.1 A vállalkozói autonómia középpontba helyezése a legfontosabb indoka a piacok szabadságára való törekvésnek, és ez az EU kisvállalkozói politikájának általános feltételezése is. A kisvállalkozói intézkedéscsomagban szerepel, hogy többet kellene kihozni a „belső piacból”, és az EGSZB szerint a belső piac javítása a kkv-k exportkapacitása növelésének leghatékonyabb módja; ⁽¹¹⁾ a kkv-k exportpiacokhoz való jobb hozzáférése a lisszaboni stratégia külkapcsolati dimenziójának központi témája. ⁽¹²⁾ Ezért az exportra termelő kkv-k támogatásának leghatékonyabb módját még mindig a kereskedelmi akadályok csökkentése és a nyitott, versenyképes piacokra való törekvés jelenti, amit kereskedelmi tárgyalások, globális kereskedelmi előírások megkövetelése és a belső piac fenntartása révén igyekeznek elérni. Ennek feltétele azonban az, hogy a piacnyitás tiszteletben tartsa a „szimmetrikus hozzáférést”, és ne veszélyeztesse a közösségi vívmányokat. A legjobb politikai válaszlépés annak biztosítása, hogy az exportképes kisvállalatok ne ütközzenek vámjellegű vagy nem vámjellegű korlátokba. A megfelelő intézkedések között szerepel például:

- a. a dohai forduló lezárása, valamint a WTO kormányzati beszerzésekről szóló megállapodása (GPA) és kétoldalú megállapodások, illetve más nemzetközi kereskedelmi tárgyalások folytatása, amelyek célja a kereskedelem előtt álló akadályok megszüntetése mind a határokon (vámjellegű akadályok, vámügyintézés), mind pedig a „határok mögött” (nem vámjellegű akadályok, előírások, technológiai normák és szabályok); ⁽¹³⁾

⁽¹¹⁾ Egységes piac a 21. századi Európa számára, HL C 77., 2009.3.31., 15. o.

⁽¹²⁾ Lásd a Bizottság COM(2008)874 végleges közleményét.

⁽¹³⁾ Lásd: „Global Europe” [Globális Európa] http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/competitiveness/global_europe_en.htm és „Market Access Strategy” [Piacrajutási stratégia] http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/mk_access/index_en.htm, Trade Barriers Regulation [A kereskedelmi akadályokkal kapcsolatos szabályozás] http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/tbr/index_en.htm stb.

- b. a szellemi tulajdonjogok gyenge vagy nehézkes védelmével és más kapcsolódó kérdésekkel, mint például a technológia-transzferrel kapcsolatos intézkedések, például az *Enterprise Europe Network*, az *IPeuropAware Project* szellemi tulajdonjogokkal foglalkozó segélyvonala, a „*China IPR SME Helpdesk*” vagy a 2008-ban Indiában megnyitott európai üzleti és technológiai központ (*European Business and Technology Centre*), amelyben az Európai Szabadalmi Hivatal is részt vesz;
- c. a diszkriminatív kormányzati közbeszerzési gyakorlat megszüntetését célzó fellépések folytatása;
- d. az Európai Bizottság Ignasi Guardans Cambó EP-képviselő javaslataira reagálva hozott intézkedései, amelyekről az EGSZB jelentéstételre buzdítja az Európai Bizottságot. ⁽¹⁴⁾

5. 3. ajánlás: A kereskedelmi versenyképesség fokozása a minőség révén

5.1 A vállalkozók nemzetközivé válással kapcsolatos döntését körülvevő kérdések összetettsége miatt a kkv-k számára nyújtott támogatásnak képesnek kell lennie arra, hogy tekintettel legyen a választott módozatra, a kialakított szövetségekre és az érintett ágazatokra. Az EGSZB emiatt támogatja az új általános csoportmentességi rendeletet (*General Block Exemption Regulation*; GBER), amely révén az állami támogatások kerete jobban figyelembe veszi a kkv-k szükségleteit. A GBER lehetővé teszi majd jelentős támogatás nyújtását a kkv-k számára olyan esetekben, amikor bizonyítást nyer, hogy a piac nem tette lehetővé, hogy a kkv-kat illetően hatékony eredmény jöjjön létre. ⁽¹⁵⁾ Az EGSZB már kifejtette véleményét annak szükségességéről, hogy a kkv-k teljes mértékben részt vegyenek olyan minőségjavító programokban, mint amilyenek az FP7 keretében futnak, ⁽¹⁶⁾ és hogy használják a kkv-knak nyújtott állami támogatásokról szóló új európai bizottsági kézikönyvet. A kkv-szervezeteknek tanulmányozniuk kellene az Európai Bizottság képzéssel kapcsolatos fellépéseit. ⁽¹⁷⁾ A vállalati kultúrában, az értéklánckban, a piaci pozícionálásban (különösen a kkv-k esetében) bekövetkezett jelentősebb változásokat uniós szinten ágazatonkénti politikai nyomon követés tárgyává kell tenni. Ezen a területen jelentős előrelépésre van szükség.

5.2 Az összes vállalatnak, amely az EU területéről kiinduló kereskedelmi tevékenységet folytat, a legszigorúbb előírásoknak kell megfelelnie a fogyasztók biztonsága, a társadalmi felelősségvállalás és a környezeti fenntarthatóság tekintetében. Mindezzel az EU jelentős beruházási kötelezettséget ró a vállalatokra; a beruházások jobb megtérülésének lehetővé tétele terén azonban lenne még mit tenni. Az EGSZB ezért arra bátorítja a tagállamokat, az Európai Bizottságot és a kkv-k képviselői szövetségeit, hogy gondolják át, hogyan lehetne képviselni az uniós termékek/szolgáltatások minőségét a külső piacokon. Az uniós termékek minőségének tudatosítását szolgáló horizontális marketingtevékenységek nem korlátozódhatnak a CE jelölést ismertető

⁽¹⁴⁾ A 2008. február 19-én elfogadott A6-0002/2008. sz. jelentés, előadó: Ignasi Guardans Cambó.

⁽¹⁵⁾ A tagállamok bevált gyakorlatainak példáit lásd a DG ENTR 2008-as, „A kkv-k nemzetközivé válásának támogatása – útmutató a bevált gyakorlatokhoz” című kiadványában.

⁽¹⁶⁾ A kkv-kat támogató kutatási és fejlesztési programok, HL C 224., 2008.8.30., 18. o.

⁽¹⁷⁾ Lásd különösen: A kkv-k állami támogatására vonatkozó közösségi szabályokról szóló kézikönyv, Európai Bizottság, Brüsszel, 2009. február 25., 24. oldal, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/sme_handbook.pdf.

vagy a „made in Europe” kampányokra. Ha azonban a termékminőséggel kapcsolatos tudatosítás a külső piacokon ágazati alapon történne, az fontos marketingeszköz volna, amely sok kkv-nak segítené, különös tekintettel az új ágazatokban (pl. a környezetbarát energia területén) működőkre. Az uniós kkv-szervezetek sikeres bevonására irányuló regionális/globális szintű „tisztességes kereskedelmi” kezdeményezéseket szisztematikusabb kutatásnak és értékelésnek kellene alávetni.

5.3 A kkv-k ugyanannyit importálnak az egységes piacon kívülről, mint amennyit exportálnak. ⁽¹⁸⁾ A kisebb tagállamokban működő, és főként a nagy- és kiskereskedelmi és kézműipari kkv-kra jellemző, hogy többet importálnak külföldről, ⁽¹⁹⁾ azonban nem harmadik országokból. Ha a harmadik országokban folytatnák az európai normák és a CE jelölés népszerűsítését, és növelnék a megfelelőségértékelési és piacfelügyeleti kapacitást, bővülne az Unión kívüli beszállítók köre. A harmadik országbeli társaságok megfelelőségi képességének növelése szintén olyan üzleti támogatást jelentene, amely megfelel az EU kereskedelemösztönző támogatási stratégiájának, és amint a kereskedelem technikai akadályaival foglalkozó WTO-TBT-bizottság elnöke rámutatott, erősítené a bizalmat, és fellendítené a szabad és a tisztességes kereskedelmet. ⁽²⁰⁾

6. 4. ajánlás: a kereskedelmi politika „gondolkozzon előbb kicsiben”.

6.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy a kisvállalkozói intézkedéscsomag bizonyos témái relevánsak a kereskedelmipolitika-alkotás szempontjából. A kkv-k kevésbé képesek megbirkózni a szabályozási terhekkkel, illetve kevésbé tudják érvényre juttatni szabeteiket politikaalkotói körökben. ⁽²¹⁾ Ez a vámjellegű és nem vámjellegű akadályokra egyaránt vonatkozik. Az Európai Bizottság „szorosabb együttműködés a piacra jutás elősegítése érdekében” c. javaslatának ⁽²²⁾ megfelelően az üzleti szervezeteknek aktívan részt kellene venniük a piacra jutást elősegítő partnerségben és annak tanácsadó bizottságában (MAAC). Emellett biztosítani kell, hogy a kereskedelmi tárgyalások során mindig maradéktalanul figyelembe vegyék a kkv-k érdekeit. A meglévő kereskedelemvédelmi eszközök, például a támogatás- és dömpingellenes intézkedések nem megfelelőek a kkv-k számára, akiknek sem a forrásaik, sem a jogköreik nincsenek meg ahhoz, hogy eredményesen panaszt tudjanak tenni. Az EGSZB EU–Kína és EU–India keresztlai is elősegíthetnék a párbeszédet és az előkészítő munkát az érintett uniós civil társadalmi szervezetek (különösen a kkv-k és a szociális gazdasági szervezetek) körében.

⁽¹⁸⁾ Európai Bizottság: a kkv-k nemzetközivé válásával foglalkozó szakértői csoport végleges jelentése, 2007. december.

⁽¹⁹⁾ Az Eurobarometer 196. sz. gyorsfelmérése.

⁽²⁰⁾ *Fact Sheet: Aid for Trade* [Tájékoztató a kereskedelemösztönző támogatásról], Brüsszel, 2009. április 3.; *Programming Guide for Strategy Papers Aid for Trade (Aft)* [Tervezési útmutató a kereskedelemösztönző támogatási program stratégiai dokumentumaihoz] A melléklet (2) bekezdés, Brüsszel, 2008. november; Az elnök 2009. március 19-i végleges jelentése a TBT bizottságnak: *TBT Committee Workshop on the Role of International Standards in Economic Development* [A TBT bizottság workshopja a nemzetközi szabványok gazdasági fejlődésben játszott szerepéről].

⁽²¹⁾ Az EU-jogszabályok hatékonyabb végrehajtása, HL C 24., 2006.1.31., 52. o.

⁽²²⁾ Az Európai Bizottság közleménye: Globális európa: szorosabb együttműködés az európai exportörök piacra jutásának elősegítése érdekében COM(2007) 183 végleges.

6.2 Az EGSZB elismeri, hogy a kkv-k nézeti képviselőinek fő csatornája a tagállam és a 133. cikk alapján létrehozott bizottság, valamint azok a szakmai szervezetek és ágazati szövetségek, amelyek a WTO-bizottságban lobbitevékenységet folytatnak. A kereskedelmi tárgyalások azonban összetettek, és erősebb partnerségeket kell kialakítani a kkv-k piacra jutásának javítása érdekében, és ezeket a teljes kereskedelempolitikai hálózatban jobban kell koordinálni. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak is javítaniuk kellene a kkv-érdekek koordinációját, hogy érdekeiket jobban képviseljék más szabványügyi testületekben, pl. az ISO-ban. Néhány példa megfelelő intézkedésre:

- a. a tagállamoknak és az Európai Bizottságnak a fenntarthatósági hatásvizsgálatokban utólag nyilatkozniuk kellene a kkv-kkal való konzultációs folyamatokról és a megkérdézett szövetségek reprezentativitásáról, ⁽²³⁾
- b. az EGSZB üdvözlöi a piacrajutási adatbázist, valamint a szellemi tulajdon védelmét szolgáló erőforrásokat, például a szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos segélyvonalakat. Ha európai bizottsági tisztviselők rendszeresen meglátogatnák a kkv-kat és a szellemi tulajdonjogokért felelős tagállami kapcsolattartó irodákat, az nagyban elősegítené a szóban forgó kereskedelmi területeken felmerülő kérdések megértését.
- c. A diszkriminatív közbeszerzési politikák és a késedelmes kifizetések aránytalanul sújtják a kkv-kat, és az ellenük való fellépés állami hatáskörbe tartozik. ⁽²⁴⁾ Az EGSZB üdvözlöi az irányelv végrehajtásáról szóló 2006-os felmérést, de úgy érzi, hogy a pénzügyi válság hatását értékelni kell. Ez morális nyomást gyakorolna, és olyan helyes gyakorlatok megismerését eredményezné, mint amelyet az ír kormány alkalmazott, amikor 2009 júniusában hivatalosan elrendelte, hogy a központi kormányzati hivatalok 30-ról 15 napra csökkentsék a beszállítókkal szemben alkalmazott fizetési határidőket.

7. 5. ajánlás: a szakpolitikák hozzáigazítása a kkv-k igényeihez

7.1 A szakpolitikákat elsősorban a vállalkozások, különösen a kkv-k, nem pedig a politikaalkotók igényeihez, a végrehajtó mechanizmushoz vagy a szubsidiaritás elvéhez kell igazítani. A kkv-k nemzetközivé válásáról szóló 2006-os OECD–APEC-csúcs és az Európai Bizottság szakértői csoportja is felvázolta az exportálni kívánó kkv-k előtt álló akadályokat. ⁽²⁵⁾ Friss tanulmányok azonban rámutatnak, hogy a politikaalkotók és a kkv-k nézeti ezen akadályok mibenlétét, valamint a lehetséges megoldásokat

⁽²³⁾ Lásd: *Study on the Representativeness of business organisations for SMEs in the EU* [Tanulmány a kkv-k uniós üzleti szervezeteinek reprezentativitásáról], EIM, Zoetermeer, 2009. május.

⁽²⁴⁾ Az Európai Bizottság jelentést tett közzé *Review of the effectiveness of European Community legislation on combating late payments* [Felmérés a késedelmes fizetések elleni küzdelmet célzó közösségi jogszabályok hatékonyságáról] címmel http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/files/late_payments/doc/finalreport_fr.pdf.

⁽²⁵⁾ „A kkv-k nemzetközi piacokhoz való hozzáférése akadályainak felszámolásáról szóló, athéni cselekvési terv” c. dokumentumot az OECD és az APEC 2006 novemberében Athénban tartott globális konferenciáján fogadták el.

illetően eltérnek. ⁽²⁶⁾ A kkv-k jogi és üzleti háttere különböző, és sokféle módon közelíthetik meg a nemzetközivé válást: lépésenként, stratégiai vállalkozásként, tanulással, közelségen vagy piaci résen (*niche*) alapuló marketing révén, illetve egyeseket már világszintű vállalkozásként hoznak létre, így a kezdetektől a világpiacon koncentrálnak. ⁽²⁷⁾

7.2 Az EGSZB egy sor nem pénzügyi jellegű intézkedést javasolt a kkv-k támogatására, ⁽²⁸⁾ pl. együttműködési programokat (például a már megszűnt INTERPRISE program, alvállalkozók számára szervezett vásárok), amelyek elősegítik a vállalkozók személyes találkozásait, ⁽²⁹⁾ valamint az oktatók számára indított képzési programot a kkv-érdekvédelmi szervezetek segítése érdekében. Ennek célja, hogy a kkv-k több testre szabott tanácsot kaphassanak.

7.3 A szakpolitikákat nem mindig sikerül hozzáigazítani a kkv-k igényeihez. Ennek aktuális példája a finanszírozáshoz és a hitelbiztosításhoz való hozzájutás terén tapasztalható. Ez a kkv-k egyik legfőbb problémája, különösen azoké, amelyek exporttevékenységet folytatnak. A bankrendszer masszív állami támogatása ellenére a vállalkozások azt tapasztalják, hogy jelentősen megcsappantak a számukra elérhető hitel- és hitelbiztosítási lehetőségek. Ez a pénzügyi piacok intézményi problémáira utal, és a vállalkozások hitel- és hitelbiztosítás-ellátottságának javítását célzó egyedi intézkedések meghozatalát sürgeti. ⁽³⁰⁾ Az EGSZB ezért támogatja az OECD torinói kerekasztalán született következtetéseket, amelyek ismét hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a pénzügyi intézmények működési környezetét rendezni kell, hangsúlyozva, hogy „megbízható irányítási, adóügyi, szabályozási és jogi keretekre van szükség, amelyek méretüktől függetlenül valamennyi gazdasági társaság számára egyenlő feltételeket teremtenek”. ⁽³¹⁾

7.4 Az EGSZB támogatja emellett a torinói kerekasztal egyéb, a kkv-k pénzügyeik kezelésében való támogatására irányuló gyakorlati ajánlásait is, köztük az alábbiakat:

- a. a garanciák hatékonnyá tétele a hitelezők és a kkv-k közti jobb közvetítés révén,
- b. a *cashflow*-problémák kezelése kedvezmények, például az adó és társadalombiztosítási járulékok megfizetése alóli mentesség vagy kedvezmények nyújtása révén, valamint adókedvezmény-rendszerek a kkv-kba befektető magánszemélyek részére,

⁽²⁶⁾ OECD, 2008: *Removing Barriers to SME Access to International Markets* [A kkv-k nemzetközi piacra jutását akadályozó tényezők eltávolítása]; Dannreuther, Charles, 2008: *A Zeal for a Zeal? SME Policy and the Political Economy of the EU*, In: *Comparative European Politics* 23, 377–399. o.; Dannreuther, Charles, 2007: *EU SME policy: On the edge of governance*, In: *CESifo Forum*, 2007/2.

⁽²⁷⁾ A globálisként induló társaságoknak négy fő jellemzőjük van: globális perspektíva már az induláskor, világpiacon sikerrel esélyes termékek, függetlenség és képesség a gyors nemzetközivé válásra. Mika Gabriellson, V.H. Manek Kirpalani, Pavlos Dimitratos, Carl Arthur Solberg és Antonella Zucchella, 2008: *Born globals: Propositions to help advance the theory*, In: *International Business Review* 17, 385–401. o., 389. o.

⁽²⁸⁾ Lásd a 9. lábjegyzetet.

⁽²⁹⁾ Lásd: <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/partnership/interprise.htm>.

⁽³⁰⁾ *Trade Finance Stumbles* [Akadozik a kereskedelemfinanszírozás]. In: *Finance and Development*, IMF 2009.

⁽³¹⁾ A 2009. március 26–27-én Torinóban tartott OECD-kerekasztal A világválság hatása a kkv- és vállalkozásfinanszírozásra és a szakpolitikái választék témájában, helyszín: Intesa Sanpaolo, Palazzo Turinetti, Torino.

c. bár ez nem kifejezetten a kkv-kat érinti, elengedhetetlen, hogy minden vállalat késedelem nélkül megkapja az esedékes kifizetéseket mind az értékláncok szereplőitől, mind a kormányzervektől. ⁽³²⁾

7.5 Az EGSZB nagyra értékeli továbbá a decemberben elfogadott és az európai gazdaságélénkítési tervben bejelentett, az állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keretrendszert. Ebből kiemelendő:

- a. az új összegegyeztetendő, korlátozott összegű támogatás két év alatt 500 000 EUR lehet,
- b. a tagállamok az egyedi esetek külön bejelentése nélkül nyújthatnak kölcsönökre állami kezességvállalást csökkentett díj mellett, valamint támogatást az összes kölcsöntípusra kiterjedő támogatott kamat formájában; valamint támogatott kölcsönt olyan környezetbarát termékek előállítására, amelyek már most teljesítik, vagy meg is haladják a jövőbeli közösségi terméknormák követelményeit,
- c. a kockázattőke-iránymutatásokat érintő módosítások – a kkv-k esetében az évente megengedett kockázattőke-injekció 1,5-ről 2,5 millió euróra növelése, valamint a magánbefektetők részvételi szintjének 50-ről 30 %-ra való csökkentése.

7.6 A kkv-knak elsőbbséget kell biztosítani a G-20-ak nyilatkozatában ⁽³³⁾ ígért, két év alatt 5 billió dollárt kitevő források elosztásakor. Az előirányzatok felhasználását szigorúan ellenőrizni kell, hogy azok biztosan elérjék a kívánt célokat. Az új tagállamokban működő kkv-k a jelenlegi Szerződések értelmében rendkívüli támogatást kaphatnak.

7.7 Az EU-nak a nemzetközi pénzügyi intézményekkel szemben és az euróövezeten belül egységesen kell fellépnie, és koherensebb, illetve összehangoltabb gazdaság-, ipar- és kereskedelempolitikát kell folytatnia világszinten, ami mind a kkv-k számára (ezt az EGSZB a jelenlegi globális gazdasági és pénzügyi válságról szóló egyes tavaszi meghallgatásokon már kifejtette), mind pedig a tagállamok számára előnyös volna.

8. 6. ajánlás: a kkv-k támogatása munkavállalóikon keresztül

8.1 A munkavállalók és szaktudásuk a kkv-k versenyképességének központi elemét jelentik. Az EU-ban a teljes munkaerő nagyobb arányát foglalkoztatják kkv-k, mint az Egyesült Államokban és Japánban, ezért elengedhetetlen, hogy jobban törekedjünk arra, hogy a kkv-k képviselői szerveit bevonjuk a szociális párbeszédbe és egyéb szakpolitikák alakításába. Például több szakértett mérnök és egyéb műszaki képzettségű munkavállaló állhatna rendelkezésre, ha a kkv-kat hatékonyabban bevonnák a (kollektív) kutatásba és fejlesztésbe és a kutatási eredmények üzleti felhasználásába (pl. licencszerződések révén).

⁽³²⁾ Kisvállalkozói intézkedéscsomag – lásd a 9. lábjegyzetet, valamint Az EGSZB Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről tárgyban megfogalmazott véleménye, HL C 407., 1998.12.28., 50. o.

⁽³³⁾ A G-20 csoport vezetőinek 2009. április 2-i nyilatkozata: *The Global Plan for Recovery and Reform* [Átfogó gazdaságélénkítési és reformterv].

8.2 A kkv-knak a lehető leghatékonyabban ki kellene aknázniuk az Európai Bizottság 2009. júniusi foglalkoztatási cselekvési tervét és a strukturális és ipari változásokra való jobb felkészülést célzó politikáját. A *Közös elkötelezettség a foglalkoztatásért* c. közlemény ⁽³⁴⁾ három kiemelt intézkedést javasol: a foglalkoztatás fenntartása, munkahelyteremtés és a mobilitás előmozdítása; a készségek fejlesztése és a munkaerő-piaci igényeknek való jobb megfelelés, valamint az elhelyezkedés megkönnyítése. Néhány említésre méltó konkrét kérdés:

- a. 100 millió eurós mikrofinanszírozási eszköz, amely a tíznél kevesebb alkalmazottal működő vállalkozásokra szabott 25 000 eurós kölcsönök formájában használható fel
- b. ötmillió szakmai gyakorlati lehetőség és egyéb segítség a munkát nem találó fiatalok számára
- c. az uniós munkaerőpiac ágazatonkénti elemzése a készségek fejlesztése és a jelenlegi és jövőbeli munkaerő-piaci igényeknek való jobb megfeleltetése érdekében ⁽³⁵⁾
- d. gyakorlati útmutató a vállalkozások és alkalmazottaik számára, amely megkönnyítheti a vállalatok szerkezetátalakításának kezelését
- e. képzési útmutató kisvállalkozások számára, hogy a kkv-k meg tudják tartani, illetve szerezni a szükséges készségeket.

9. 7. ajánlás: a hálózatok szerepe a kkv-k nemzetközivé válásában

9.1 A kkv-k többsége elfogadja, nem pedig meghatározza az árakat, és többen állnak kapcsolatban a nemzetközi piacokkal az ellátási és értékláncok vagy importálás révén, mint exportálóként. Ezek a hálózatok lehetőségeket jelentenek a kkv-k számára, de speciális, a szellemi tulajdonjoghoz és a domináns vásárlókhöz kapcsolódó problémákat is okoznak, amelyeket ágazati megközelítéssel jobban meg lehet oldani. Világszintű szereplőként az EU nem használta ki súlyát a kkv-k – exportőr- vagy importőr- – szerepének a harmadik országok piacán történő javítására. Külön említést érdemel, hogy az EU és a tagállamok szerepet játszhatnak azon kkv-k támogatásában, amelyek elég versenyképesek ahhoz, hogy az értékláncok elején és közepén foglaljanak helyet (*Initial and Intermediary Companies*, IIC). Nagyobb hangsúlyt kell helyezni az alábbiakra:

- a. az európai uniós kkv-k támogatása (az innovációval, kutatással és a – többek között az egyetemek által kínált – képzési programokkal való összekapcsolás révén) abban, hogy a világszintű termelési folyamat magas hozzáadott értékkel bíró részében vehessenek részt;

⁽³⁴⁾ COM(2009) 257 végleges.

⁽³⁵⁾ Az Új munkahelyekhez szükséges új készségek c. közlemény – COM(2008) 868 végleges.

- b. az uniós belső piaci lehetőségek iránt érdeklődő nemzetközi közvetlen külföldi befektetők és a kkv-k találkozásának elősegítése a tartós ipari partnerségek előmozdítása érdekében;
- c. a kkv-k támogatása az értékláncokkal és hálózatokkal járó problémák megoldásában (szellemi tulajdonjogok, azonnali fizetés a törvényi és szerződéses kötelezettségek tiszteletben tartásával stb.);
- d. a létező hálózatok – köztük a kkv-k nemzeti és uniós export-konzorciumai, helyi klaszterek és kkv-képviselői szervezetek – koordinálása és támogatása, ami biztosíthatja a kkv-k számára a testre szabott támogatást ahhoz, hogy jobban kihasználják mind a belső, mind pedig a szomszédos piacokat (például a határokon átnyúló régiókban). Az Európai Bizottság *Enterprise Europe Network* (Európai Vállalkozói Hálózat) nevű hálózatától, a kereskedelmi kamaráktól és a kétoldalú külkereskedelmi kamaráktól érkező segítség hasznos, de még tovább bővíthető és jobban össze lehetne hangolni azokat egymással és más, ezen a területen aktív hálózatokkal és kkv-szervezetekkel. A kkv-khoz köthető különféle vállalkozási formák és az állami támogatási politikákkal és a WTO-szabályokkal összeegyeztethető üzleti műszaki támogatási megoldások további elemzésre szorulnak, és további intézkedések hozhatók velük kapcsolatban.

9.2 Az EGSZB már számos véleményt kidolgozott a kiszervezés és az értékláncok tárgyában. ⁽³⁶⁾ Ezek közvetlen hatást gyakorolnak az európai gazdaságra és különösen arra a számos kkv-ra, amely e különleges kapcsolatoknak köszönhetően nemzetközi piacra tud jutni. A kkv-k számára előnyök ezek a globális hálózatok, mivel megosztják a nemzetközivé válás kockázatait, új technológiákhoz férnek hozzá és további kiszervezés és fő szakterületeikre való összpontosítás révén nő a hatékonyságuk. Ugyanakkor egyedi kihívásokkal is szembesülnek, amikor meg kell

határozniuk, hogy a többi szereplőhöz viszonyítva hol helyezkednek el az értékláncban, ezen belül hogy tudják megvédeni saját szellemi tulajdonukat, és hogyan tudnak magasabb, jövedelmezőbb szintre jutni. ⁽³⁷⁾ Az EGSZB megismétli, hogy az Unió továbbra sem alakított ki politikát az értéklánc elején és közepén helyet foglaló vállalatok tekintetében, és korábbi véleményeiben megnevezte a még megoldásra váró kérdéseket.

10. 8. ajánlás: szakpolitikai innováció és értékelés

10.1 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az eredmények, illetve a célkitűzések rendszeres felülvizsgálatának hatékony figyelemmel kísérésén és értékelésén keresztül jobban meg kell érteni a fent felsorolt politikák hatását, különös tekintettel az innováció révén rövid és hosszú távú világgazdasági változásokkal szembesülő kkv-k nemzetközivé válására:

- a. A „próba – szerencse”-módszert a politikai innováció fontos forrásának kell tekinteni, amely lehetővé teszi a politikai rendszerek számára a tanulást és a fejlődést.
- b. A tényekre támaszkodó politikát magától értetődően kell használni a tájékozott politikai döntésekhez, és több adatot kell gyakrabban, jobban összehangolt módon összegyűjteni többféle forrásból (például a kkv-k teljesítményének uniós felülvizsgálatából). ⁽³⁸⁾
- c. Az Európai Bizottságot szakpolitikáinak végrehajtásában a nemzetközivé válással foglalkozó, több résztvevős (a tagállamokat, a kkv-képviselői szervezeteket, az EGSZB-t és a Régiók Bizottságát is képviselő) munkacsoportnak kell támogatnia.

Kelt Brüsszelben, 2009. december 16-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

⁽³⁶⁾ Az érték- és ellátási lánc fejlődése, HL C 168., 2007.7.20., 1. o. valamint A világkereskedelem integrációja és a kiszervezés, HL C 10., 2008.1.15., 59. o.

⁽³⁷⁾ OECD: *Enhancing the Role of SMEs in Global Value Chains* [A kkv-k globális értékláncokon belüli szerepének növelése].

⁽³⁸⁾ OECD, 2008: *Making Local Strategies Work: Building the Evidence Base* [A helyi stratégiák sikerre vitele: A tudásalap kiépítése].